

การพยาบาลอาชีวอนามัย และความปลอดภัย : จากแนวคิด สู่การปฏิบัติหลังยุคโควิด-19

พิมพ์ครั้งที่ 6

WY141
พ718ก
2566
ธ.1

การพยาบาลอาชีวอนามัยและความ

๙๐๕๕๓๗๕

ทองสมุท วพบ.สุรินทร์

ผู้แต่ง ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ บุญยมาลิก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา จารุพัฒน์ มารุโอ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 สุขภาพ สิ่งก่อก่อนตราย ความเสี่ยงของคนในการทำงานและบริการอาชีวอนามัย

บทที่ 1 สุขภาพ การเจ็บป่วย และความปลอดภัยของคนทำงานงานในยุค COVID-19 1

- บทนำ 1
- มนุษย์ งาน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน 4
- วิวัฒนาการในการทำงานของมนุษย์ 5
- ความสัมพันธ์ระหว่างคน งาน สุขภาพ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 10
- การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต 14
- สถานการณ์การเจ็บป่วย ความปลอดภัย และสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในยุคโควิด-19 16
- การพัฒนาเศรษฐกิจที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนทำงานไทย 31
- ความปลอดภัยและสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในสังคมไทย 37
- ปัญหาสาธารณสุขของประเทศในกลุ่มคนทำงาน 43

บทที่ 2 สุขภาพ ความปลอดภัยของคนทำงานกับการพยาบาลอาชีวอนามัย 51

- บทนำ 51
- พยาบาลอาชีวอนามัย และขอบเขตการปฏิบัติงานในยุคโควิด-19 53
- บทบาทหน้าที่ของพยาบาลอาชีวอนามัย ความรู้และทักษะ
ความสามารถในการทำงาน 56
- การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ 75
- สมรรถนะการทำงานและอิสรภาพของวิชาชีพ 81
- พยาบาลอาชีวอนามัยกับงานดูแลสุขภาพ และความปลอดภัยของคนทำงาน 85
- บทบาทของพยาบาลอาชีวอนามัยในปัจจุบัน 95
- สมรรถนะหลักของพยาบาลอาชีวอนามัยในอนาคต 97
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานบริการพยาบาลอาชีวอนามัย 102

บทที่ 3 ความเสี่ยง อุบัติเหตุ การบริหารจัดการความเสี่ยงในสิ่งแวดล้อมการทำงาน 111

- บทนำ 111
- สิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายในการทำงาน 112
- สิ่งก่อก่อนตรายในการทำงาน 116
  - สิ่งก่อก่อนตรายด้านกายภาพ 124
  - สิ่งก่อก่อนตรายจากสารเคมี 147
  - อันตรายจากสารเคมีกับระบบสืบพันธุ์ของมนุษย์ 151

สารบัญ

	หน้า
■ อุบัติเหตุในการทำงาน	159
■ ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยง	165
■ การบริหารจัดการความเสี่ยงในสิ่งแวดล้อมการทำงาน	173
■ การบริหารจัดการความเสี่ยงจากแนวคิดสู่การปฏิบัติของพยาบาลอาชีวอนามัย	175
ส่วนที่ 2 การส่งเสริมสุขภาพ ความปลอดภัย การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพสำหรับคนทำงาน	
บทที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพของคนทำงาน ในสถานประกอบการ	185
■ บทนำ	185
■ วิวัฒนาการของการส่งเสริมสุขภาพ	187
■ การส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการ	188
○ ขอบเขตการส่งเสริมสุขภาพ	188
■ การส่งเสริมสุขภาพกายและจิตสำหรับกลุ่มวัยทำงาน	192
■ การส่งเสริมสุขภาพจิตสำหรับกลุ่มคนทำงาน	194
■ ทฤษฎีส่งเสริมสุขภาพ	195
■ การส่งเสริมสุขภาพด้านจิตใจและอารมณ์	206
○ การจัดการความเครียดจากการทำงาน	217
■ การจัดทำแผนโครงการสร้างเสริมสุขภาพในสถานประกอบการ	225
■ บทบาทหน้าที่ของพยาบาลในการสร้างเสริมสุขภาพ	242
บทที่ 5 โรคและอุบัติเหตุจากการประกอบอาชีพ : การเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุม	249
■ บทนำ	249
■ โรคจากการประกอบอาชีพและโรคที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการประกอบอาชีพ	250
■ โรคจากการประกอบอาชีพ	252
■ โรคที่สัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องเนื่องจากการประกอบอาชีพ	258
■ โรคที่สัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องเนื่องจากการทำงานในสถานประกอบการ	263
■ โรคหรืออาการที่พบได้บ่อยในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสังคมไทย	266
■ อุบัติเหตุและการบาดเจ็บในงาน	302
■ การป้องกันและลดการบาดเจ็บจากการทำงาน	303
■ พยาบาลอาชีวอนามัยกับการดูแลรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยในงาน	314

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 6 การฟื้นฟูสุขภาพผู้เจ็บป่วย : การบริหารจัดการรายกรณี	325
■ บทนำ	325
■ การฟื้นฟูสุขภาพของคณงาน	326
■ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลอาชีวอนามัยด้านการฟื้นฟูสุขภาพ	329
■ การเสริมสร้างพลังอำนาจแห่งตน	331
■ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลอาชีวอนามัยในงานบริการฟื้นฟูสุขภาพ	333
■ การบริหารจัดการรายกรณี	335
■ บทบาทหน้าที่ของพยาบาลอาชีวอนามัยในการบริหารจัดการรายกรณี	339
■ ทฤษฎีทางการพยาบาลที่ประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการรายกรณี	352
ส่วนที่ 3 การวางแผน ประเมินผลโครงการสุขภาพ คุณภาพบริการและวิจัยเพื่อพัฒนา	
บทที่ 7 การวางแผนกลยุทธ์และประเมินผลสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับคณทำงาน	395
■ บทนำ	395
■ ความหมายและความสำคัญของการวางแผน	397
■ องค์ประกอบของการวางแผนกลยุทธ์ และรายงานด้านสุขภาพคณทำงาน	402
■ การจัดทำแผนกลยุทธ์และโครงการสุขภาพ	404
○ ตัวอย่าง การจัดเตรียมแผนกลยุทธ์	404
■ การวางแผนกลยุทธ์โครงการสุขภาพและความปลอดภัยในสถานประกอบการ	411
■ แผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติโครงการสุขภาพและความปลอดภัย	433
■ การบริหารจัดการและควบคุมแผนงาน/โครงการ	444
■ การประเมินผลโครงการสุขภาพและความปลอดภัย	453
■ การถอดบทเรียนผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการ	459
บทที่ 8 การพัฒนาคุณภาพงานบริการสุขภาพของพยาบาลอาชีวอนามัย	467
■ บทนำ	467
■ คุณภาพงานบริการสุขภาพ	471
■ แนวคิดเกี่ยวกับบริการพยาบาล และการพัฒนาคุณภาพ	475
■ การวิเคราะห์ช่องว่างของการให้บริการ	476
■ กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพ	479
■ หน่วยบริการสุขภาพในสถานประกอบการ	482
■ การออกแบบหน่วยพยาบาล	486
■ การจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพ และบริการอาชีวอนามัย	491
■ การวางแผนระบบการจัดเก็บข้อมูล	494

สารบัญ

	หน้า
■ ตัวอย่างการจัดหน่วยบริการสุขภาพ	497
■ การพัฒนาระบบบริการพยาบาล	506
○ การตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติพยาบาล	517
บทที่ 9 ประเด็นท้าทาย จริยธรรม และวิจัยพัฒนางานพยาบาลอาชีวอนามัย	525
■ บทนำ	525
■ ประเด็นท้าทายในงานบริการดูแลสุขภาพคนทำงานยุควิถีปรกติสุขแนวใหม่	526
■ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าการพยาบาลอาชีวอนามัย	531
■ เอกลักษณะและเอกลักษณ์ของวิชาชีพ	538
■ การพัฒนาศักยภาพงานพยาบาลอาชีวอนามัย	540
■ จริยธรรมในการปฏิบัติพยาบาล	545
■ ทฤษฎีและหลักการทางจริยธรรมในงานพยาบาลอาชีวอนามัย	546
■ ประเด็นปัญหาเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติพยาบาล	550
■ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติงานพยาบาลอาชีวอนามัย	553
○ จริยธรรมการบันทึกและรายงานบริการอาชีวอนามัย	555
○ ความเป็นธรรมในการให้บริการ	557
■ เครือข่ายพยาบาลอาชีวอนามัยในต่างประเทศ	558
■ การวิจัยในงานพยาบาลอาชีวอนามัยและความปลอดภัย	562
○ การพัฒนาคุณภาพบริการและวิชาชีพด้วยงานวิจัย	565
○ การวิจัยประยุกต์เทคโนโลยีที่ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพงานบริการ	565
○ สถานการณ์ในการทำวิจัยสำหรับพยาบาลอาชีวอนามัย	571
■ การวิจัยพัฒนางานบริการพยาบาลอาชีวอนามัยและวิชาชีพ	580
ดัชนี	595